

MARIA GRZEGORZEWSKA (1888-1967) BIBLIOGRAFIA PODMIOTOWO-PRZEDMIOTOWA

Zestawienie bibliograficzne w wyborze.

Bibliografia podmiotowa:

Książki:

1. Dziecko w konflikcie z prawem karnym / Natalia Han-Ilgiewicz; przedm. Maria Grzegorzewska. - Warszawa: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1965.
2. Głuchociemni / Marja Grzegorzewska. - Warszawa: Sekcja Szkół Specjalnych Związku Polskich Nauczycieli Szkół Powszechnych, 1928.
3. Gry wychowawcze jako środek wdrożenia dziecka do czynności umysłowych i ruchowych: przyczynek do pedagogiki niedorozwiniętych i małych dzieci / Decroly, Monchamp; przekł. Heleny Berggruenerowej; wstępem opatrzyła Marja Grzegorzewska. - Warszawa: Nasza Księgarnia, 1931.
4. Iloraz inteligencji w skali Binet'a i jego znaczenie diagnostyczne: przegląd sprawozdawczo-krytyczny / Maria Grzegorzewska. - Warszawa: Sekcja Szkół Specjalnych Związku Polskich Nauczycieli Szkół Powszechnych, 1925.
5. Józefa Joteyko / Marja Grzegorzewska. - Warszawa: Komitet Uczczenia Zasług Prof. Dr. Józefy Joteyko, 1928.
6. Listy do młodego nauczyciela / Maria Grzegorzewska. - Warszawa: Nasza Księgarnia, 1947.
7. Listy do młodego nauczyciela / Maria Grzegorzewska. - Wyd. 2. - Warszawa: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1957.
8. Listy do młodego nauczyciela. Cykl 1 / Maria Grzegorzewska. - Wyd. 3. - Warszawa: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1959.
9. Listy do młodego nauczyciela. Cykl 2 / Maria Grzegorzewska. - Warszawa: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1958.
10. Listy do młodego nauczyciela. Cykl 3 / Maria Grzegorzewska. - Warszawa: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1962.
11. Listy do młodego nauczyciela: cykl 1-3 / Maria Grzegorzewska. - Warszawa: Wydaw. Wyższa Szkoła Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, 1996.
12. Listy do młodego nauczyciela: cykl I-III / Maria Grzegorzewska. - Cykl 1 wyd. 6, cykl 2-3 wyd. 4. - Warszawa: Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, 2002.

13. Metody i zakres nauczania powszechnego w Belgji. T. 1 / oprac. Józefa Joteyko i Marja Grzegorzewska. - Warszawa: M. Arct, 1922.
14. Niewidomi, którzy uzyskali wzrok / Maria Grzegorzewska. - Warszawa: [s.n.], 1928.
15. O dzieciach, które wymagają specjalnej opieki / Marja Grzegorzewska; Polski Komitet Opieki nad Dzieckiem. - Warszawa: [s.n.], 1928.
16. Obserwacje nad rozwojem głuchociemnej Krystyny Hryszkiewicz prowadzone przez Emmanuelę Jezierską / Emmanuela Jezierska; wstęp i red. Maria Grzegorzewska. - Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1963.
17. Opieka wychowawcza nad dziećmi niewidomymi i głuchociemnymi / Marja Grzegorzewska. - Warszawa: Polski Komitet Opieki nad Dzieckiem, 1930.
18. Pedagogika specjalna: skrypt wykładów / Maria Grzegorzewska. - Warszawa: Państwowy Instytut Pedagogiki Specjalnej, 1968.
19. Pedagogika specjalna: skrypt wykładów / Maria Grzegorzewska. - Warszawa: Państwowy Instytut Pedagogiki Specjalnej, 1964.
20. Pedagogika specjalna: skrypt wykładów w Instytucie Pedagogiki Specjalnej / Maria Grzegorzewska. - Warszawa: Ministerstwo Oświaty, 1957.
21. Pedagogika specjalna: skrypt wykładów w Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej / Maria Grzegorzewska; Państwowy Instytut Pedagogiki Specjalnej. - Warszawa: Państwowy Instytut Pedagogiki Specjalnej, 1959.
22. Przewodnik metodyczny dla przewodniczących grup działania / oprac. przez zespół w składzie Maria Grzegorzewska et al.; red. całości Józef Maria Kurowski; Socjalistyczny Związek Studentów Polskich. Zarząd Wojewódzki. Ośrodek Metodyki Kształcenia Politycznego. - Poznań: Socjalistyczny Związek Studentów Polskich. Zarząd Wojewódzki, 1977. - Tyt. okł.: Grupa działania i ty.
23. Psychologia niewidomych. T. 1 / Marja Grzegorzewska. - [S.l.]: Naukowe Towarzystwo Pedagogiczne, [1929].
24. Struktura psychiczna czytania wzrokowego i dotykowego / Marja Grzegorzewska. - Warszawa: skł. gł. Książnica-Atlas, 1927.
25. Studium na temat rozwoju uczuć estetycznych: badania z zakresu estetyki eksperymentalnej prowadzone wśród uczniów szkół brukselskich / Maria Grzegorzewska; przeł. Halina Lubicz-Trawkowska. - Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, 2012.
26. Szkolnictwo specjalne / Maria Grzegorzewska. - Warszawa; Wilno: Nasza Księgarnia, 1938. - Odb.: Encyklopedia wychowania. T. 3 z. 3/4. - Warszawa, 1938.
27. Szkolnictwo specjalne / Maria Grzegorzewska. - Warszawa; Wilno: Nasza Księgarnia, 1938.
28. W naszej szkole: reminiscencje o warszawskiej szkole dla chłopców społecznie niedostosowanych / Natalia Han-Ilgiewicz; słowo wstępne Maria Grzegorzewska; współaut. A. Jasiński et al.. - Warszawa: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1962.

29. Współpraca szkoły z domem: z doświadczeń przeprowadzonych na terenie szkoły ćwiczeń przy seminarium nauczycielskim w Wilnie / Stanisław Lisowski; wstęp Maria Grzegorzewska. - Warszawa: Nasza Księgarnia, 1935.
30. Wybór pism / Maria Grzegorzewska. - Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1964.
31. Wybór pism / Maria Grzegorzewska; Wyższa Szkoła Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie. - Wyd. 2. - Warszawa: Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych, 1989.
32. Wyobrażenia wzrokowe u niewidomych / Marja Grzegorzewska. - Warszawa: [s.n.], 1926.

Artykuły z czasopism:

1. Głuchociemni / Marja Grzegorzewska. - Warszawa: Sekcja Szkół Specjalnych Związku Polskich Nauczycieli Szkół Powszechnych, 1928. // Odb.: Szkoła Specjalna. - 1927/28, nr 1, s. 3-4.
2. Historia Domku Gorcowego w Klikuszowej pod Nowym Targiem / Maria Grzegorzewska; oprac. Ewa Tomasik. // Szkoła Specjalna. - 1998, nr 5, s. 346-350. – Pamiętniki.
3. Iloraz inteligencji w skali Binet'a i jego znaczenie diagnostyczne: (przeгляд sprawozdawczo-krytyczny) / M. Grzegorzewska. - Warszawa: Sekcja Szkół Specjalnych Związku Polskich Nauczycieli Szkół Powszechnych, 1925. // Odb.: Szkoła Specjalna. - 1924/25, nr 1-2.
4. Niewidomi, którzy uzyskali wzrok / M. Grzegorzewska. - Warszawa: [s.n.], 1928. // Odb.: Szkoła Specjalna. - 1927/28, nr 2.
5. Struktura psychiczna czytania wzrokowego i dotykowego / Marja Grzegorzewska. - Warszawa: skł. gł. Książnica-Atlas, 1927. - Odb.: Polskie Archiwum Psychologii. - 1926/27, nr 1-2, s. 34 własnej paginacji odbitki, s. ostatnia - 121, z paginacją czasopisma.
6. Szkoła Specjalna: kwartalnik poświęcony sprawom wychowania i nauczania anormalnych: organ Sekcji Szkolnictwa Specjalnego przy Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych / red. Maria Grzegorzewska. - Warszawa: Michał Wawrzynowski, 1924-.
7. Wyobrażenia wzrokowe u niewidomych / Marja Grzegorzewska. - Warszawa: [s.n.], 1926. - Odb.: Szkoła Specjalna. - 1925/1926, nr 3.
8. Zarębek rodu Wolnych w Rycerce / Maria Grzegorzewska. // Gronie. – 2007, nr 4, s. 97-109.

Bibliografia przedmiotowa:

Książki:

1. Aktualność pedagogiki Marii Grzegorzewskiej w kontekście współczesnych wyzwań edukacyjnych / red. Tomasz Fetzki; Zespół Szkół Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Żarach. - Żary: Zespół Szkół Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej: Wydawnictwo Monogram, 2010.
2. Dziecko w koncepcjach pedagogicznych Marii Grzegorzewskiej i Janusza Korczaka / red. Józefa Bałachowicz. - Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, 2012.

3. Grzegorzewska Maria. W: Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku. T. 2: G-Ł. – Warszawa: Wydawnictwo Akademickie, Żak, Cop. 2003. – s. 140-142.
4. Historia wychowania wiek XX. T. 1 / red. Józef Miąso. – Wyd. 3. - Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1984.
5. Maria Grzegorzewska - pedagog w służbie dzieci niepełnosprawnych: praca zbiorowa / red. Ewa Żabczyńska. - Wyd. 2. - Warszawa: Wydaw. Szkolne i Pedagogiczne, 1995.
6. Maria Grzegorzewska - pedagog w służbie dzieci niepełnosprawnych: praca zbiorowa / red. Ewa Żabczyńska. - Warszawa: Wyższa Szkoła Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, 1985.
7. Maria Grzegorzewska – uczona o złotym sercu, kreatorka pedagogiki specjalnej w Polsce. W: Wizerunki sławnych pedagogów polskich / Wincenty Okoń. – Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1993. – s. 107-127.
8. Maria Grzegorzewska: materiały z sesji naukowej 7 XI 1969 r. / red. Janina Doroszevska, Marian Falski, Ryszard Wroczyński. - Warszawa: Instytut Wydaw. Nasza Księgarnia, 1972.
9. Marii Grzegorzewskiej listy do przyjaciół / Maria Grzegorzewska, wybór i oprac. Ewa Tomasik. - Warszawa: Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, 2002.
10. *Ocalić od zapomnienia...* - Maria Grzegorzewska w relacjach ze współczesnymi / Ewa Tomasik. – Warszawa: Wyższa Szkoła Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, 1998.
11. Setna rocznica urodzin Marii Grzegorzewskiej: materiały z sesji naukowej / red. Marianna Ruka; Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego; Instytut Kształcenia Nauczycieli im. Władysława Spasowskiego w Warszawie. - Warszawa: Instytut Kształcenia Nauczycieli im. Władysława Spasowskiego, 1989.
12. Wspomnienia o Marii Grzegorzewskiej / wybór i oprac. Urszula Eckert, Maria Gawarecka. - Warszawa: Wydaw. Wyższej Szkoły Pedagogiki Specjalnej, 1989.
13. Z dziejów organizacji wychowania głuchoniemych / Jan Hellmann. - Warszawa: Sekcja Szk. Spec. Zw. Polsk. Naucz., 1932.
14. Z psychologii kryminalnej dziecka i nieletniego / Teodor Heller; tł. N. Hanowa. - Warszawa: Sekcja Szk. Spec. Zw. Polsk. Naucz. Szk. Powsz., 1933.

Artykuły z czasopism:

1. Dynamika pedagogiki specjalnej Profesor Marii Grzegorzewskiej / Marianna Marek- Ruka // Roczniki Pedagogiki Specjalnej. – 2002, t. 12/13, s. 23-31.
2. *Dziecko w koncepcjach pedagogicznych Marii Grzegorzewskiej i Janusza Korczaka* tematem konferencji / Małgorzata Kwiatkowska-Góralczyk // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. - 2012, nr 8, s. 55-57.
3. Dziewięćdziesięciolecie czasopisma *Szkoła Specjalna* / Anna Hryniewicka // Szkoła Specjalna. - 2015, nr 1, s. 5-15.

4. Dziewięćdziesięciolecie czasopisma *Szkoła Specjalna*: cz. 2 / Anna Hryniewicka // *Szkoła Specjalna*. - 2015, nr 2, s. 85-100.
5. Édouard Séguin i Maria Grzegorzewska: przyczynek do analizy osobowości kreatywnego pedagoga specjalnego / Tomasz Fetzki. // *Szkoła Specjalna*. - 2012, nr 5, s. 325-332.
6. Istota samokształcenia w zawodzie nauczycielskim w poglądach pedagogicznych Marii Grzegorzewskiej / Jacek Kulbaka // *Szkoła Specjalna*. - 2012, nr 5, s. 333-342.
7. Koncepcja nauczyciela-wychowawcy wyzwalającego i hamującego w ujęciu Marii Grzegorzewskiej - aktualność poglądów i zastosowanie w praktyce pedagogicznej / Bożena Matyjas // *Zeszyty Naukowe WSHE*. – 2001, t. 9, s. 99-106.
8. Maria Grzegorzewska - człowiek i dzieło / Ewa Tomasik. // *Przegląd Historyczno-Oświatowy: kwartalnik poświęcony badaniom dziejów oświaty i wychowania w Polsce*. - 2009, nr 1/2, s. 224-230.
9. Maria Grzegorzewska - pedagog, społecznik, organizator / Ewa Tomasik // *Roczniki Pedagogiki Specjalnej*. – 2002, t. 12/13, s. 9-22.
10. Maria Grzegorzewska / Małgorzata Kupisiewicz. // *Głos Nauczycielski*. - 2005, nr 48, s. 12.
11. Maria Grzegorzewska 1888-1967 / Anna Wilmont // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. - 2008, nr 3, s. 53-54.
12. Maria Grzegorzewska i polska pedagogika specjalna / Ewa Żabczyńska // *Opieka, Wychowanie, Terapia*. - 1993, nr 1, s. 3-6.
13. Maria Grzegorzewska twórcą polskiej pedagogiki specjalnej / Ewa Żabczyńska. // *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. – 1992, nr 10, s. 454-456.
14. Maria Grzegorzewska twórczynią pedagogiki specjalnej w Polsce / M. Jakubowska. // *Ruch Pedagogiczny*. – 1979, nr 1, s. 119.
15. Marii Grzegorzewskiej koncepcja twórczej postawy nauczyciela / Ewa Tomasik // *Szkoła Specjalna*. - 1997, nr 4, s. 204-210.
16. Muzeum Marii Grzegorzewskiej w Wyższej Szkole Pedagogiki Specjalnej w Warszawie (w 30-lecie istnienia) / Ewa Tomasik // *Szkoła Specjalna*. - 1999, nr 2, s. 77-80.
17. Nazywali ją pogańskim aniołem (Maria Grzegorzewska) / Z. Winnicka. // *Rodzina i Szkoła*. – 1978, nr 5, s. 10-11.
18. O potrzebie dobra w wychowaniu: w 121 rocznicę urodzin Marii Grzegorzewskiej (1888-1967) / Robert Fudali. // *Przegląd Historyczno-Oświatowy: kwartalnik poświęcony badaniom dziejów oświaty i wychowania w Polsce*. - 2009, nr 1/2, s. 76-81.
19. Osobowość nauczyciela w pedagogicznej koncepcji Marii Grzegorzewskiej / Barbara Kałdon. // *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania w Częstochowie*. - 2007, nr 4, s. 95-100.
20. Osobowość nauczyciela w świetle koncepcji Marii Grzegorzewskiej / Iwona Nowak. // *Katecheza, Rodzina, Parafia i Szkoła*. - 2009, s. 105-113.

21. Patronka... i jej dzieło / Maria Ewa Aulich, Halina Drachal. // Głos Nauczycielski. - 1997, nr 21, s. 6. - 75-lecie Wyższej Szkoły Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie.
22. Pedagogika Marii Grzegorzewskiej / Jacek Kulbaka. // Wychowawca (Kraków). - 2007, nr 6, s. 22-23.
23. Początki kształcenia głuchoniewidomych w Polsce odtworzone na podstawie historii życia Krystyny Hryszkiewicz / Anna Hryniewiecka; Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, Warszawa. // Człowiek, Niepełnosprawność, Społeczeństwo. - 2013, nr 1, s. 83-90.
24. Podobieństwa metod pedagogicznych Marii Montessori i Marii Grzegorzewskiej / Ewa Łatacz // Acta Universitatis Lodzianis. Folia Paedagogica. – 1999, z. 2, s. 15-19.
25. Poglądy Marii Grzegorzewskiej na temat kształcenia dzieci z wadą słuchu / Beata Jackiewicz // Szkoła Specjalna. - 2010, nr 5, s. 325-333.
26. Przyjaźń w pedagogice Marii Grzegorzewskiej / Ewa Tomasiak. // Przegląd Historyczno-Oświatowy: kwartalnik poświęcony badaniom dziejów oświaty i wychowania w Polsce. - 2004, nr 3/4, s. 89-94.
27. W 10. rocznicę śmierci Marii Grzegorzewskiej / Otton Lipkowski // Szkoła Specjalna. – 1977, nr 2, s. 83-85.
28. Wkład Marii Grzegorzewskiej w rozwój pedagogiki specjalnej *O tym, na czym polega geniusz dobroci*. Cz. 1 / Anna Hryniewicka. // Szkoła Specjalna. - 2014, nr 1, s. 68-72.
29. Wkład Marii Grzegorzewskiej w rozwój pedagogiki specjalnej *O tym, na czym polega geniusz dobroci*. Cz. 2: działalność organizacyjna i dydaktyczna w Polsce / Anna Hryniewicka. // Szkoła Specjalna. - 2014, nr 2, s. 151-156.
30. Wkład Marii Grzegorzewskiej w rozwój pedagogiki specjalnej *O tym, na czym polega geniusz dobroci*. Cz. 3: działalność organizacyjna i dydaktyczna w Polsce (cd.) / Anna Hryniewicka. // Szkoła Specjalna. - 2014, nr 3, s. 227-235.
31. Wkład Marii Grzegorzewskiej w rozwój pedagogiki specjalnej *O tym, na czym polega geniusz dobroci*. Cz. 4: działalność naukowa i publicystyczna / Anna Hryniewicka / Anna Hryniewicka. // Szkoła Specjalna. - 2014, nr 4, s. 302-311.
32. Wkład Marii Grzegorzewskiej w rozwój pedagogiki specjalnej *O tym, na czym polega geniusz dobroci*. Cz. 5 / Anna Hryniewicka. // Szkoła Specjalna. - 2014, nr 5, s. 379-389.
33. Wspominając profesor Marię Grzegorzewską i podążając po śladach jej studenckiej młodości w Uniwersytecie Jagiellońskim / Janusz Krężel // Szkoła Specjalna. - 2004, nr 4, s. 243-251.
34. Współpraca Janiny Doroszewskiej z Marią Grzegorzewską / Ewa Tomasiak // Szkoła Specjalna. - 2001, nr 3, s. 131-136.
35. Z dziejów organizacji wychowania głuchoniemych / Jan Hellmann. - Warszawa: Sekcja Szk. Spec. Zw. Polsk. Naucz., 1932. - Odb.: Szkoła Specjalna. - 1929/30, nr 3 i 4, 1930/31 nr 3, 1931/32 nr 1/2.
36. Z psychologii kryminalnej dziecka i nieletniego / Teodor Heller; tł. N. Hanowa. - Warszawa: Sekcja Szk. Spec. Zw. Polsk. Naucz. Szk. Powsz., 1933. - Odb.: Szkoła Specjalna. - 1932/33, nr 1/3.

